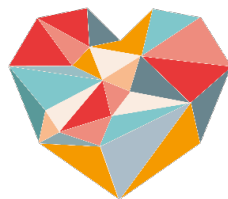

Multisensorisk Historiefortælling

*Hanne Bossuyt, Leen Bouckaert en Nadine Praet
Artevelde Academy*

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen

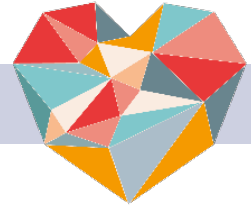

Dementia
in Cultural Mediation

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Aktiviteten

Aktivitetsens titel

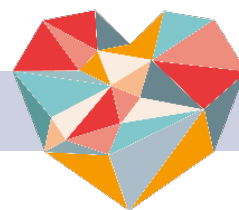
Multisensorisk historiefortælling: Læsning af multisensoriske historier for mennesker med fremskreden demens.

Resumé

Multisensorisk historiefortælling (eller MSHF) er en en-til-en metode, hvor man fortæller en novelle til en person med fremskreden demens. Man understøtter hver sætning med en eller flere sansestimuli.

Hvad har du brug for? En MSHF-historie og en tilhørende kasse med materialer. Du kan selv skrive historien eller bruge en eksisterende historie. Det er vigtigt, at personen med demens spiller hovedrollen i historien. Vælg også en historie, der nøje matcher personens interesser og baggrund. Du kan også vælge personlige genstande hos den, du læser for, eller vælge ting, der er meget genkendelige for ham eller hende.

Beskrivelse

Målgruppen

Mennesker med fremskreden demens.

Ved fremskreden demens forbliver sanserne og de basale behov stadig intakte. Vi kan bruge sanserne til at 'fortælle' en historie og lade den opleves herigennem. Høre, syn, berøring, smag og lugt er ideelle kanaler til at holde kontakten.

Formål

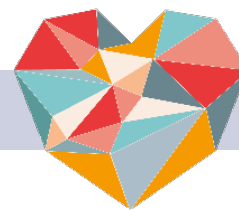
Formålet med MSHF er at give mennesker med demens en behagelig og afslappende oplevelse.

Det er ikke afgørende at personen med demens forstår historien. Det forventes ikke, at personen helt eller delvist forstår historiens indhold. Atmosfæren og følelserne, der opstår under historien, er meget vigtigere.

MSHF hjælper med at genoprette kontakten til personen med demens under aktiviteten. Fokusér på en berøring, øjenkontakt, en lille reaktion på det du siger...

Samarbejdspartnere

MSHF er en aktivitet, som ikke stiller særlig store krav. Du kan udføre den derhjemme, på et plejehjem, i en daginstitution, på et hospital mv.

Sted

Aktiviteten gennemføres bedst på et roligt sted, hvor personen med demens, ikke distraheres. Det kan være i stuen, i et afslapningsområde, på værelset, på terrassen, ... Da man kun laver aktiviteten med én person ad gangen, behøves der ikke særlig meget plads. Sørg for at have et bord, hvor du kan placere tingene, og sørg for at personen med demens sidder behageligt.

Dag, tid og varighed

Varighed: cirka 30 minutter.

Vælg et tidspunkt på dagen, hvor personen med demens er vågen og opmærksom. Dette varierer naturligvis fra person til person og fra dag til dag.

Gruppestørrelse

Individuel aktivitet: med én person med fremskreden demens.

Vejleder og vært

En ledsager er nok.

Materialer og faciliteter

- En MSHF-historie: en novelle bestående af 6 til 8 sætninger.
- En MSHF-boks (hjemmelavet eller indkøbt) fuld af genstande og stimuli som understøtter historien.

Udgifter

Gratis. Der er dog udgifter forbundet med at samle MSHF-boksen.

Navneskilte

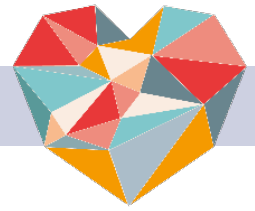
Der er ikke brug for navneskilte.

Memento

Du er ikke behov for at give deltageren et fysisk minde. Du kan i stedet afslutte historien med smagsstimulansen (f.eks. et glas limonade, et stykke æble, en lille småkage, en kop kaffe...). Vælg en stimulans, der er knyttet til den historie, du fortæller, og deltag gerne selv aktivt ved at smage på det der serveres.

Efter aktiviteten

Der er ingen yderligere aktiviteter forbundet med historiefortællingen. Hvis du oplever, at den multisensoriske historie bliver godt modtaget, kan du gentage den eller vælge at fortælle flere historier.

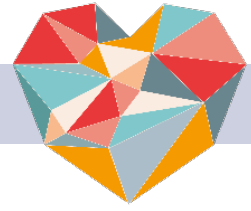
Kommunikation

Du udvælger (gerne i samråd med andre kollegaer eller plejere) en person med fremskreden demens, som du har en forventning om vil nyde at få læst historien. Så fortæller du den udvalgte person om aktiviteten.

Tilmelding

Da denne aktivitet foregår sammen med personer med fremskreden demens, foregår tilmelding normalt gennem pårørende eller familie.

Beskrivelse og program

Du kan bruge en eksisterende MSFH-historie eller skrive din egen historie, der er skræddersyet til en specifik person med demens.

Du skriver din egen MSST-historie

Inden du begynder at skrive, anbefales det at finde et emne, der appellerer til personen med demens, som du skriver historien til. Emnet kan afspejle noget om personens (forsvundne) interesser eller aktiviteter, men den kan også tage udgangspunkt i en del af hans eller hendes livshistorie. Som forfatter er valget dit, men sørg for at vælge et emne, der kan vække positive følelser hos personen med demens.

Så skriver du historien. Hvilke stimuli kan du bruge til det valgte emne? Forsøg at appellere til alle sanser (se, lugte, høre, føle og smage), men tag hensyn til persons præferencer. Hvis personen ikke bryder sig om film eller levende billeder, så undgå at bruge det.

Når du har en række mulige stimuli og genstande til hver sans, kan du begynde at skrive din historie.

- Regel 1: Personen med demens er hovedpersonen i historien. Du siger dette i starten af historien ("Jeg lavede en historie om dig"), og du bruger hans eller hendes navn gennem hele historien.
- Regel 2: Du kan tilbyde en til to stimuli pr. sætning. Sørg for, at indholdet af din sætning også matcher de stimuli, du tilbyder. Taler du om haven og havearbejde, så skal din stimulans selvfølgelig også hænge sammen med dette.
- Regel 3: Hold det kort. Tænk på seks til otte sætninger. Vi ved jo, at opmærksomhed og koncentration er nedsat hos mennesker med fremskreden demens.
- Regel 4: Brug et simpelt sprog, som alle kan forstå. Brug dialekt, hvis personen med demens forstår det bedst. Sørg for, at sproget ikke kommer til at virke for barnligt.
- Regel 5: Hav en klar slutning. At slutte med en smagsstimulus er et eksempel på en klar slutning.

Du bruger en eksisterende MSFH-historie

Forberedelse:

Inden du begynder at fortælle din historie, indsamler du alle stimuli og genstande. Det er bedst at samle det hele i en kasse. Udover genstandene lægger du også din historie ned i kassen.

Et godt råd er at angive de relevante genstande og stimuli pr. linje, som i eksemplet nedenfor.

Visse genstande, såsom film, mad, drikkevarer, en opvarmet kirsebærbudding, kan du ikke have i din kasse. Et tip er at sætte en post-it på din kasse, så du husker alle genstande.

Hvis det er første gang at personen med demens bliver præsenteret for den udvalgte multisensoriske historie, er det en god ide at bruge nogle ekstra stimuli og genstande. Det er nemlig ikke altid let at vurdere, hvilke stimuli der vil appellere, og hvilke der ikke vil. Det er fascinerende at finde ud af, hvilke stimuli og genstande der virker bedst for den enkelte person med demens.

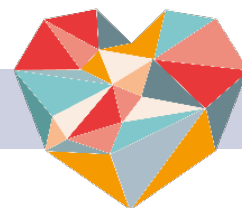
Aktiviteten:

Nu kan du begynde at fortælle din multisensoriske historie. Markér en klar start på historien. Det kan du gøre på flere måder. Sammen med personen med demens kan du tage alle genstande ud af kassen og lægge dem på bordet. Du kan også lade alle genstandene blive i kassen og starte med én stimulus. Der er endda mennesker, der spreder alle stimuli i hele rummet og fortæller historien, mens de går rundt. Du vælger selv, hvordan du starter din historie. Dette valg afhænger af den person, der sidder foran dig, men også af dig selv som oplæser. Find en måde, der får dig til at føle dig godt tilpas.

Nu begynder du læsningen. Læs den enkelte linje højt, og giv derefter stimulansen eller genstanden til personen overfor dig. Husk på, at det kan tage et stykke tid, før sansestimulansen aktiveres hos personer med demens. Så sørg for at tilpasse dit tempo: du behøver ikke skynde dig at læse historien. Tilbyd altid stimulansen eller genstanden med en åben holdning. Det betyder, at du viser genstanden, men du lægger det ikke i deres hænder. Du inviterer personen til at kigge på genstanden, men du behøver ikke tvinge ham eller hende til at tage det. Hvis en person ikke umiddelbart tager genstanden, kan du hjælpe ved til at vise, hvad de kan med genstanden. Du kan for eksempel først rede dit eget hår, eller selv åbne spilleboksen forsigtigt. Til sidst er det vigtigt at huske på, at det skal være et værdifuldt og afslappende øjeblik for jer begge.

Angiv en klar afslutning. At slutte med en smagsstimulus er et eksempel på det. Det er også her i kan nyde en hyggelig stund med hinanden.

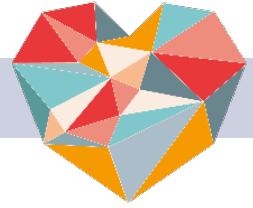
Evaluering

Der findes ingen reel evaluering af denne aktivitet.

Se i stedet efter små tegn, der viser, at personen med demens 'føler' historien. At grine, få øjenkontakt, give hånd, nikke... er alle signaler, hvormed personen med demens gør det klart, hvordan han eller hun nyder historien. Nyd også selv at fortælle historien og oplev den kontakt, som ellers er svær at skabe. Det er det, det handler om: at opleve et hyggeligt øjeblik sammen!

Tjekliste, hvornår og hvad?

Når du vælger en eksisterende MSHF-historie:

Et par dage før aktiviteten:

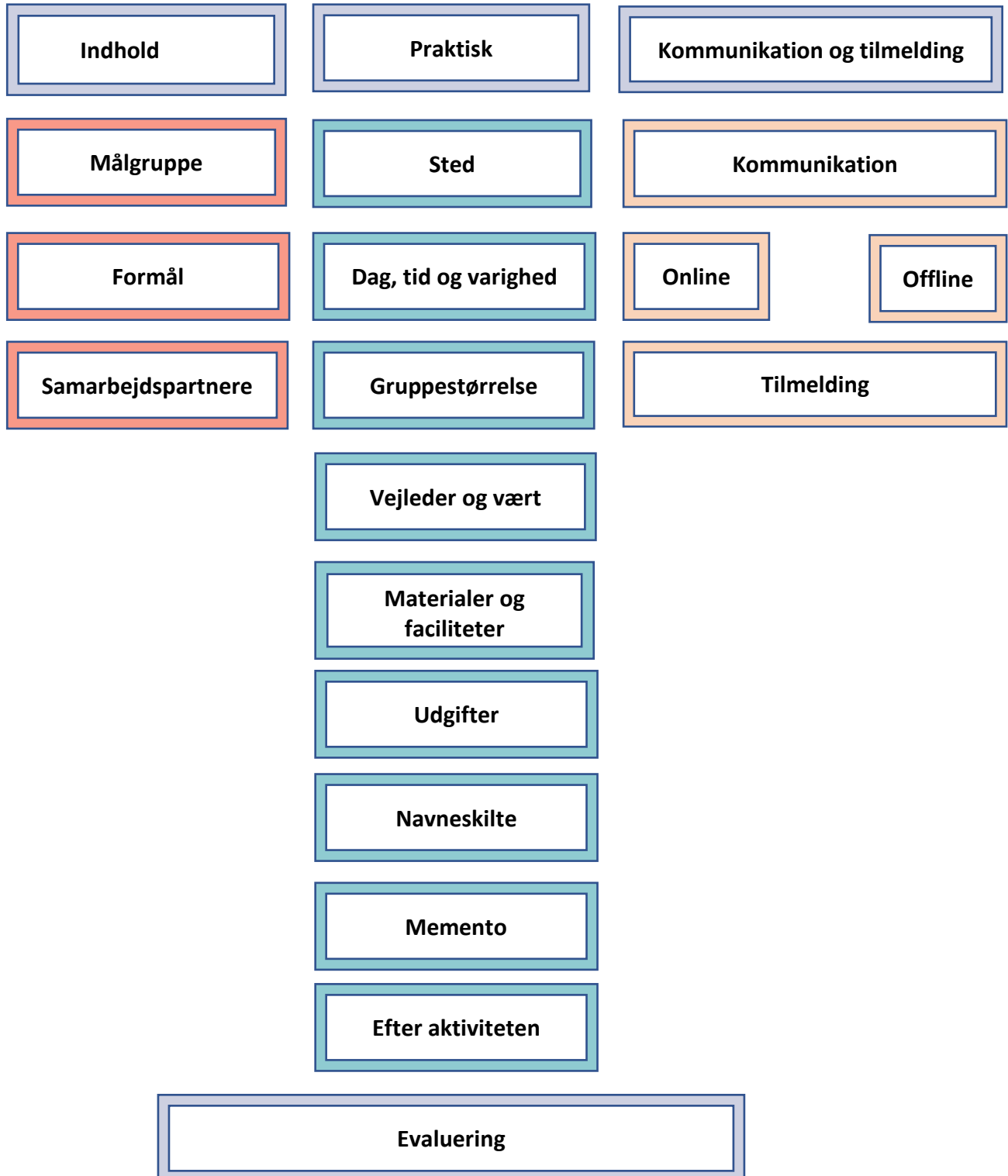
- Vælg en historie, der passer til personen med demens
- Læs historien og tjek, at alle elementer er i MSHF-boksen
- Tjek på forhånd, om der er genstande, du skal forberede inden aktiviteten. For eksempel at skrælle et æble.

Når du selv skriver en MSHF-historie, er det bedst at starte et par dage eller uger i forvejen, så du kan nå at samle alle genstande sammen i tide.

Corona

Da dette er en en-til-en aktivitet med pårørende eller en plejer, kan den udføres i en corona-periode. Det er vigtigt at desinficere alle genstande i kassen efter brug.

Opmærksomheds punkter

Et eksempel på en MSHF-historie:

MSHF 'Fordi det er fest!'

- "Se, Florence, vi har fået en invitation til en fest!" (læs invitation)
- "Lad os gøre os selv smukke!" (læg lidt makeup, red hår, spray hårspray)
- "Og Florence, er du klar nu?" (ser i spejlet sammen med Florence)
- "Åh Florence, du har glemt din halskæde!" (Mærk og giv halskæden på)
- 'Kom, Florence, bilen venter! Vi skal afsted.' (Lyden af en bil, vis billeder af biler)
- 'Sikke en fest, hallen er smukt dekoreret.' (Mærk på pendulet)
- "Hør hvilken smuk musik, Florence." (Åbn spilledåsen, se og lyt til musik)
- "Lad os slutte aftenen af med en god drink." (Lad os smage en drink i champagneglas)
- "Sikke en fantastisk fest, syntes du ikke, Florence?" (Luk spilledåsen og pak genstandene sammen)

Du kan finde flere historier på engelsk [her](#).

